

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן / מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת קרח****"ויקח קרח בן יצחק בן קהת בן לוי" - מאמר ב**

"ויקח קרח בן יצחק בן קהת בן לוי וידתו ויאבירם בני אֶלְיָאָב וגו' ע"כ טעם משום שהיה חילוף הבכורים שנטמאו בע"ז בעגל דמטמא כמת, ומצורע נמי אתקש למת ומצורע בעי גילוח וגם קרבנו בעי תנופה כן פירש"י, והנה כל זמן שלא ראה פרשת פרה אדומה היה תי' זה מתקבל, אך משראה פ' פרה אדומה הבין דמת לא בעי לטהרתו גילוח ותנופה, וע"ז למת אתקש ולא למצורע ע"כ לגלג, עכ"ל.

-א-

במדרש פליאה (אות תנח) **מה ראה קרח לחלוק על משה שראה פרה אדומה, עכ"ל.**

והנה מה שכתב שהסיבה שקרח ראה לחלוק על משה משום שראה פרה אדומה, צריך ביאור מה שייכות ראיית פרה אדומה למחלוקתו על משה.

-ב-

בספר פני דוד להחיד"א (פרק ו א) במדבר רבה בסדר היום (חקת יט א) אמר שלמה על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתני ושאלתי ופשפשתי "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני" (קהלת ז כג). **ויש לדקדק** מה הלשון אמרתי אחכמה צודק לזה, ועוד להבין תיבת ממני, ובפשט הכתוב כתבנו בעניוננו במקומו. **אך לפי הענין אפשר לפרש** במה שידוע ששלמה נתחכם הרבה לפי דכאשר ה' במראה אליו יתודע ואמר לו "שאל מה אתן לך" (מלכים א ג ה), ולא שאל לא כסף ולא זהב אלא לב חכם, ובד"ת כתיב "הרחב פיך ואמלאהו" (תהלים פא יא) כמש"ל (ברכות נא), ועוד דשאל ברשות והניח כל דברי חפץ ולא שאל אלא חכמה, על כן כתיב ביה "ויחכם מכל האדם" (מלכים א ה יא) וכמבואר בספרי הקטן ראש דוד (פי שמיי) בביאור הכתובים ומאמרם ז"ל ע"ש באורך וידוע מש"ל (במדבר רבה חקת יט ו) דלמשה רבינו עליו השלום נתגלה טעם פרה אדומה. וזו היא תמיהת שלמה המלך ע"ה "אמרתי אחכמה" כלומר כאשר הורשתי לשאול חפצי עזבתי כל שכיות החמדה ואמרתי אחכמה, כי לא שאלתי על שום תאוה כי אם על החכמה וניתן לי, ועכ"ז פרשת פרה אף שנגלית טעמה למשה רבינו ע"ה היא רחוקה ממני, דיקא כי ממני דוקא היא רחוקה ולא ממש רבינו ע"ה, והוא פלא כי אני שאלתי החכמה וניתנה לי ודבר שנתגלה אשתמיט מני.

ובספר תורת משה (טז א) ויקח קרח, הובא בשם מדרש מה ראה קרח לחלוק על משה פי פרה אדומה ראה, י"ל הלא קרח חלק על הכהונה ובפרט מהיות אהרן כהן גדול כי שבטו לא חטאו בעון עגל ואהרן חטא, אבל זה אינו יען עשה תשובה וגדול יותר מצדיק שלא חטא מעולם, כדאיתא במס' יומא במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד (עי' ברכות לד ב).

אבל ראה בפרשת פרה אדומה "ולקח אלעזר" ולא אהרן, ופי' רמ"ד כי אין קטיגור נעשה סניגור והוכח שלא עשה אהרן תשובה שלימה, לכן ראה לחלוק נ"ל, עכ"ל. (מש"מ).

-ה-

בספר תורת משה (חקת יט ב) זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמור דבר אל בני ישראל וגו', יש לדקדק על סידור פי' פרה אדומה אחר מעשה קרח ונראה משו"ה אמרו במדרש מה ראה קרח לחלוק על הכהונה פי' פרה אדומה ראה, והיינו כמו שאמרו שסמך פי' ציצית לפניו מפני שלקח טליתות שכולם תכלת כפי' רש"י, הי"נ דרשינן סמיכות דפי' פרה לאחריה שאותה ראה ונחלק על הכהונה, אלא היא גופי' צריך ביאור, הנה הרמב"ן הרגיש דהול"ל דבר אל ב"י זאת חוקת התורה, אבל השתא משמע זאת חוקת התורה הוא מאמר בפ"ע ואח"כ דבר אל ב"י ויקחו אל"ך. וני"ל כי אחר שבחר הקב"ה באהרן ולויים ע"י מטה ומתנות כהונה שחתם הקב"ה וכתר לו ברית פן יאמרו אכתי כל העדה כולם קדושים וכמה אהרן איכא בשוקא אלא הקב"ה תפץ וחק הוא בלי טעם ומי בא בסוד ה' אבל האמת אינו כן כי אין שום חק בתורה שלא נתגלה טעם לגדולי ישראל כ"א פרה אדומה לחוד כמ"ש במדרש ובפני"ש, ועל זה כתיב "זאת חוקת התורה" זאת מיעוטא זאת חק ואין אחר כיוצא בה בתורה, וכן "זאת חוקת הפסח" (בא יב מג) שאין בפסח שום חק כ"א פסוק "כל בן נכר לא יאכל בו" ועבד איש ומלתה אותו כמו שפירשתי שם, אבל הכא קאי אכל התורה כולה זאת חוקת התורה ואין זולתה חק וא"כ בחירת אהרן ולויים אין חק אלא דאין ראוי לכך אלא אהרן קדוש ה' ומשו"ה נסמכה פי' זו לפ' קרח ומשו"ה זה הפסוק עומד בפ"ע זאת חוקת ולא כהונתו של אהרן ואח"כ מתחיל דבר אל ב"י ויקחו אל"ך: **והנה המדקדק במחלוקתו של קרח** יראה כי קרח לא חפץ בכהונה, אין הרשעים חפצים בה שהרי מפני זה מכר עשו הבכורה, אך ביש לי' הבזיון שנבחר אהרן ולא הוא כאלו נמצא בו פסול והוא דמה בנפשו שהוא ראוי לכך כמו אהרן ועכשיו שנבחר אהרן ומכש"כ אליצפן בן עוזיאל לנשיא ולא הוא זה לו לבזיון וע"כ הסכים שיקריבו כולם קטרת לא שימותו אלא או הקב"ה יענה כולם באש או לא לשום אחד בהם וידעו כי כולם שוים אהרן והוא והם, ואם אח"כ ירצה הציבור באהרן או במי מהם טוב לו ואפשר הוא לא יקבל הכהונה כלל ובלבד שידעו שגם הוא הגון ואין בו פסול אמנם לכאורה אין כאן בזיון לו כי יאמרו חק הוא בלי טעם אך ראה פי' פרה אדומה שכבר נאמרה במרה וכתוב זאת חוקה ולא אחרת ע"כ נחלק על הכהונה וק"ל, עכ"ל.²

לתגובות והערות ולקבלת הגליון 'באר התורה'

a0527677650@gmail.com

הדיינין ויתקלקלו המשפטים, לכן חשן משפט מכפר על הדיינין שהי' על לב אהרן אשר שמח בלבו ולא נתקנא בגדולתו של מרע"ה אחיו הקטן ממנו. וא"כ מה ראה קרח לחלוק על הכהונה, הוא ראה עצמו מתקנא ואין ערבו לבו לגשת לכהן לכפר על הדיינים.

אך בראותו פרשת פרה אדומה מצא מקום לטעות עפ"י מ"ש רמב"ן שלכן היתה מצות פרה אדומה באלעזר הכהן להחשיבו על שארי כהנים ועל איתמר אחיו, אי"כ הרי זה ההיפך מענין "וראך ושמח בלבו" אע"כ שבלאה"י יכול להיות כהן.

ואולי לזה י"ל מ"ש רש"י (טו ז) וקרח שפקח ה' מה ראה לטעות זו, עינו הטעות שראה שמואל הנביא יוצא ממנו, כי ידוע כי הוא ה' מעוז המשפט ושפט את ישראל ורה"ק הופיע ואמר עד שלא עשק ולא רצץ א' מהן (מכות כג ב), ע"כ יכול לזכותו להגן על הדיינים שבכל דור ודור ואיש, עכ"ל [תקני"ד נ"ז].

ובזה אפשר לפרש הכתוב "זאת חקת התורה אשר ציוה ה' לאמר ויקחו אל"ך פרה אדומה" (חקת יט ב). והנה בספר ידי משה (פירוש המדרש) כתב דפרה שעשה משה תמיד קיימת, ומערבין קצת מאפר פרה שעשה משה עם הפרות אחרות ע"ש ובש"ך על התורה. וכתב ידי משה דהטעם יען מרע"ה ידע הטעם ועשה הפרה בכונתו, והשאר לדעת משה רבינו ע"ה. וז"ש "זאת חקת התורה אשר ציוה ה' לאמור" שהיא חקה, אבל אתה ידעת טעמה. ומשום הכי "ויקחו אל"ך תמיד בכל פרה לוקחים מפרה שלך. גם "ויקחו אל"ך הכונה שהוא חקה לישראל ולכן ויקחו אל"ך כלומר יקחו הפרה לדעתך שידעת טעמה. ומיהו כעת לא נתברר לי זה שמערבין בכל פרה מאפר פרה שעשה משה, ועיין בהרמב"ם וברא"ם. **ועפ"ז אפשר לפרש מאמר רז"ל (מדרש פליאה אות פז) שהביאו המפרשים מה ראה קרח לחלוק עם משה פרה אדומה ראה, הכונה שראה פרה שמשה רבינו אמר שהוא ידע טעמה וצריך ליקח תדיר מפרה שלו ולערב בכל פרה שהוא ידע הטעם, וחרה לו דלא אפשר שהוא לבד ידע הטעם כי כל העדה כלם קדושים ואין לו יתרון ודוק, עכ"ל.¹**

-ג-

בספר חתם סופר (קרח טז א) ויקח קרח. מצאתי כי בגליון ילקוט שלי בשם המדרש מה ראה קרח לחלוק על הכהונה פרשת פרה אדומה ראה. והכותב ההוא תירץ דמשם מוכח שצריכים כפרה על העגל תבוא אמה ותקנח א"כ ל"ל שאהרן נתכוון לשי"ש כדי שיתלה הסרחון בו, דא"כ כפרה זו למה נמצא דה"ל אהרן ככהן העי"ז חיו ופסול לכהונה.

ולפע"ד י"ל כך דאיתא במדרש (רבה שם יח ד) שתחלת לעוגו היה על שגלח הלויים והניף אותם אהרן תנופה, והנה רש"י (בהעלתך ח ז) פירש

¹ **בספר חומת אנך** (פרק ה אות א) והמפרשים הביאו מאמר רז"ל (מדרש פליאה אות פז) מה ראה קרח לחלוק עם משה פרה אדומה ראה. ואפשר במ"ש בזה הקדוש דטעם פרה אדומה דכתיב "ונתתם אותה לאלעזר" ולא לאהרן דאהרן לא אתי מסטרא דטהור אלא מסטרא דקדוש, ובגין דדא אתיא לטהרה לא אתיהיב ליה ע"ש (קפ ב). וכשראה פרה אדומה שלא נתנה לאהרן דאהרן מסטרא דקדושא, לזה בא בטענה כי כל העדה כלם קדושים ואם כן ראויים להיות כהנים, עכ"ל.

² **בחת"ס** (חקת יט ב) ע"ש לעיל בפי' קרח בדרש מה ראה קרח לחלוק על הכהונה פרשת פרה אדומה ראה. י"ל כך דהנה אחז"ל (שבת קלט א) בזכות "וראך ושמח בלבו" (שמות ד יד) זכה לחשן המשפט על לבו, והענין כי עוות הדיינין נולד מקנאת איש אל רעהו, כי אם לא יהיה להדיין שום קנאה בלבו כ"א קנאת ה' צבאות להדוך רשעים וחתם ולהציל עשוק מיד עושקי כח [לא יעוותר הדין], ובזולת יתעוותרו